

279127

II

Prof. ADAM ANTONI KRYŃSKI

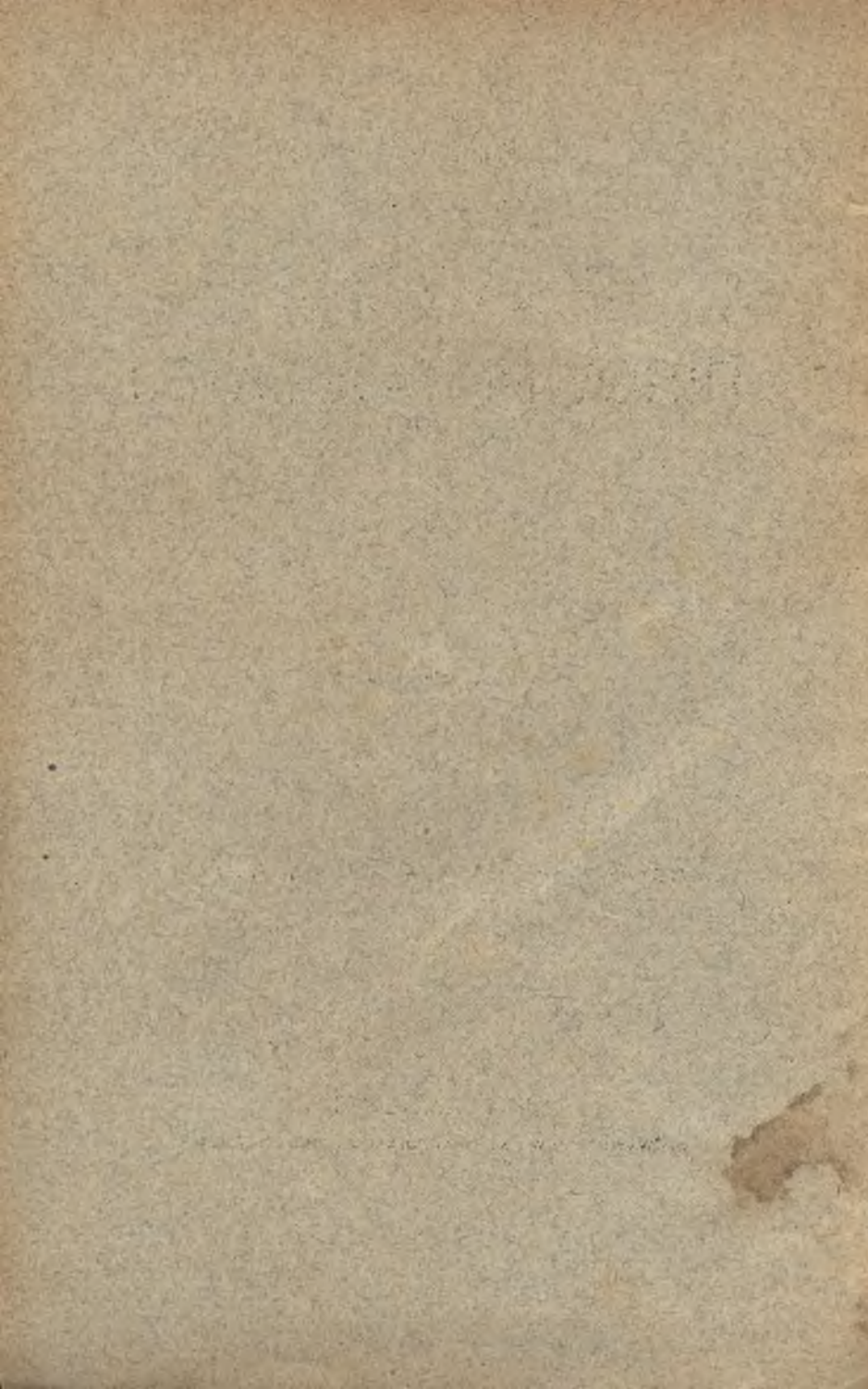
PRAWIDŁA PISOWNI POLSKIEJ

Cena 15 halerzy (6 kop.)

WYDANE Z FUNDUSZU P. AUGUSTA IWAŃSKIEGO

WE LWOWIE 1910

GLÓWNY SKŁAD W KSIĘGARNI POLSKIEJ B. POŁONIECKIEGO

Prof. ADAM ANTONI KRYŃSKI

PRAWIDŁA PISOWNI POLSKIEJ

Cena 15 halerzy (6 kop.)

WYDANE Z FUNDUSZU P. AUGUSTA IWAŃSKIEGO

WE LWOWIE 1910

14847/62

458

279127

II

Prawo własności zastrzega sobie autor.

Ref. Wyn.
1.10.68. /37-2/

Wydano ze zbiorów
zbędnych BN

Łączkami Drukarni Ludowej, pl. Bernardyński 7.

Niniejsze wydanie ma na celu dostarczenie zwiezłych prawideł, któremi należy się kierować, chcąc pisać poprawnie po polsku. Pominęto tu wszelkie objaśnienia i wywody, które znaleźć można w „Gramatyce języka polskiego” (Wyd. V-te, Warszawa 1910) i w „Pisowni polskiej” (Wyd. IV-te, Warszawa 1910); pozostawiono zaś wyłącznie wyniki tych dowodzeń i ułożono je w sposób jasny, ułatwiający odszukanie potrzebnych prawideł. Na końcu dodany jest słowniczek wyrazów, które mogą nastęrczać wątpliwość pod względem pisowni.

Lwów, 1/X, 1910.

A. A. Kryński.

Samogłoski.

a nie **an** pisze się w wyrazach: kwadrans, konsta-
tować (lepiej: stwierdzać).

ą nie **om** pisze się: 1. w dopełniaczu liczby mno-
giej rzeczowników rodzaju nijakiego, koń-
czących się na **-ął**: zwierząt, dziewcząt,
książąt i t. p.

2. w osobie 3-ciej liczby mnogiej wszelkich
słów: niosą, cierpią, słuchają, wiedzą...

om (i **on**) nie **ą** pisze się w wyrazach obcych:
klomb, kombinacja, kompanja, komple-
ment, komplikacja, kompromis, pompa,...
bronz, gont, konkurs, konsekwentny, kon-
serwy, Konstanty, kontrola...

ą nie **o** pisze się: 1. w narzędniku liczby pojedyn-
czej wszystkich rzeczowników i przymiot-
ników rodzaju żeńskiego: z dobrą matką,
pod słomianą strzechą...

2. w imiesłowie przeszłym czynnym rodzaju
męskiego, kończącym się na **-ął**: wziął,
zaczął, przeciął, zginął...

ą nie **e** pisze się: 1. w bierniku liczby pojedynczej
rzeczownika pani i wszystkich przymiot-
ników, zaimków, liczebników i imiesło-
wów odmiennej rodzaju żeńskiego (wy-
jątek: **tę** oraz **mię**, **cię**, **się**): widziałem

tamtą piękną panią; którą, każdą, inną, pierwszą, piątą, setną, wołającą, ukrytą, złamaną...

2. w liczebniku: tysięczny.

3. w imiesłowie teraźniejszym i zaprzeczonym czynn.: biorąc, chodząc, żując, wciągając, wyciągając...

ę nie a pisze się: 1. w bierniku liczby pojedynczej wszystkich rzeczowników żeńskich zakończonych w mianown. na *a* i *i* (wyjątek: panią): matkę, Anglję, Zofję, Marję, boginię, gospodynię, łaźnię, głowę...

2. w bierniku liczby pojedynczej następujących 4-ch zaimków: tę, mię, cię, się.

3. w wyrazach: piętro, na piętrze, dwupiętrowy, pieniędzy, pieniędzi.

ę nie e pisze się: 1. w mianown., biern. i wołacz. l. poj. rzeczown. nijakich, mających w innych przypadkach: -ęć- lub -eń: ciele (cielecia), dziewczę, książę, ... imię (imienia), ramię, znamię, ...

2. w bierniku wszystkich rzeczowników żeńskich na *a* i *i* (wyjątek: panią): matkę, prawdę, kolację, historję, suknię, ... oraz w następujących zaimkach: tę, mię, cię, się.

3. w osobie 1-ej l. poj. słów: niosę, tnę, ciągnę, kupuję, biorę...

4. w rodzaju żeńskim i nijakim l. poj. imiesłowie przeszłego czynn. i w l. mnog. na wszystkie rodzaje tegoż imiesłowa: wzięła, zginęło, zaczęli, zaczęły...

5. w wyrazach piękny, będzie, mężczyzna (i w pokrewnych, jak: piękność...).
- e* nie *ę* pisze się w wyrazach: mieszkać, mieszać i w pokrewnych, jak: mieszkaniec... mieszanina, zamieszka...
- em* (i *en*) nie *ę* pisze się w wyrazach obcych: stempel, temperatura, temperament,... benzyna, cmentarz, dentysta, elementarz, konsekwentny, kredens, lament, pensja, sens, sensacja, student...
- e* nie *é* pisze się zawsze: chleb, naszej, kobiety, świeca, wiesz...
- e, ie* nie *y* i nie *i* pisze się: 1. w dopełniaczu, celowniku i miejscowniku l. poj. przymiotników (zaimków, liczebn., imiesł.) rodzaju żeńskiego: dobrej, naszej, do niej, tej, pierwszej, kochanej...
2. w rozkazniku słów konjugacji III: umiej, śmiej się, starzej się, odziej, grzej, lej, siej, bolej, mdlejcie, chciejmy... (ale: dmij, drzyj,... dźwignij w konj. I i II; Gram. jęz. pols. § 300..., 306...; 325—329.).
 3. w wyrazach: chleb, kobieta, ser, cztery, on wie, siekiera, wierzba, świeca, mleko...
 4. w zakończeniu *-emi* narzędnika l. mn. przymiotników (zaimków, liczebników, imiesł.) wszystkich trzech rodzajów: z temi, złemi, za pierwszemi, blizkiemi, przeszłemi, dzwoniącemi, zgubionemi, któremi, wszystkiemi, jedynemi...
- y, i* nie *e* i nie *ie* pisze się: 1. w zakończeniu *-ym, -im* narzędnika i miejscownika l. poj. przy-

miotników (zaimk., liczebn., imiesł.) rodzaju *męskiego* i *nijakiego*: za pierwszym słowem; o tym kochanym dziecku; w zdrowym ciele; za tym niskim, zmurszałym, walącym się ogrodzeniem; przed samym ogniskiem; na którym oknie; ze wszystkimi, potem, w tym, przedewszystkimi, zatym, przedtym...

2. w rozkazniku słów konjugacji I i II (w zakończeniu *-ij*): *dmij*, *zajmij*, *zacznij*, *tnij*, *pnij się*, *źnij*, *rwij*, *zwij*, *trzyj*, *mrzyj*, *drzyj*, *ssij*, *zawrzyj*, *dźwignij*, *ciągnij*, *sięgnij*, *krzyknij*, *wspomnijmy*... (ale: śmieję się, nalej w konj. III. Gram. jęz. polsk. 1910, § 300..., 306...; 325—329.).

i nie *ij* pisze się w następujących wyrazach: *biologia*, *biografia*, *Bion*, *Pius* i w pochodnych.

y nie *yj* pisze się w następujących wyrazach: *tryumf*, *tryumwirat*, *witryol* i w pochodnych.

ij nie *i* pisze się na końcu w 2-iej osobie rozkaznika słów konjugacji I i II: *dmij*, *zacznij*, *tnij*, *krzyknij*, *ciągnij*... To samo w osobie 1-iej i 2-iej l. mn.: *zacznijmy*, *zatnijcie*...

ij (*yj*) nie *j* i nie *i* (*y*) pisze się: 1. w wyrazach swojskich, gdzie w wymawianiu wyraźnie słychać oba te brzmienia: *szyja*, *źmija*, *przyjacieł*...

2. w następujących wyrazach obcych: *fiołek*, *fioletowy*, *kljént*, *hijena*, *chrześ-*

*cyj*anin, *cyj*anek, *Tryj*est, *patryj*archa, *pa-*
*tryj*ota, *tryj*olet, *Syj*on.

3. w takich przymiotnikach i rzeczownikach, pochodnych od rzeczowników na *-ja*, w których wyraźnie słyszeć dźwięki wyrażane literami: *ij* oraz *yj*: *austryj*acki, *religij*ny, *famili*jny (lecz: *familj*arny), *Ma-*
*ryj*ski (lecz: *Marj*acki), *belgij*ski, *kome-*
*dyj*ka, *linij*ka...

i nie *ji* pisze się: 1. na początku wyrazów: imię, inny, igła, ich, idę...

2. w środku wyrazu lub na końcu po samogłosce: *loj*ka, *boj*sz się, *stoi*... (*ji* pisze się więc tylko po spółgłosce, np. *historji*, *Azji*... ob. str. 12—13.), *poim*y, *moj*, *moim*, *swoj*, *swoich*...

o nie *ó* pisze się w wyrazach: *chodź*, *dojść*, *dwo-*
jaki, *profesor*, *rozproszyc*, *społeczeństwo*,
społem, *trojaki*, *wymowny*, *zwrot*, *rolnik*
Karol, *zdolny*.

ó nie *o* pisze się w wyrazach: *doktór*, *mówca*, *ból*.

ó nie *u* pisze się **A. stale**, to znaczy we wszystkich formach tych wyrazów (i pochodnych), gdzie *ó* powstało z pierwotnego *e* lub *o* (w innych językach, np. rosyjskim, czeskim, utrzymało się pierwotne *e* lub *o*), np.: *córa*, *czółno*, *żóraw*, *szósty*,... *ból*, *brózda*, *główny*, *pół*, *półkole*, *ogródek*, *połówka*, *bóstwo*, *dowództwo*... (Wyrazy z pierwotnym *u* — z wyjątkiem pokrewnych i pochodnych — znajdują się w słowniczku).

B. niestałe ó — to znaczy w jednym tylko przypadku lub osobie mamy:

1. w mianown. l. poj. rzeczowników męskich, gdy w innych przypadkach jest o: dół (dołu), rów, stół, wół, zabór, zdrój,... rzeczowników żeńs.: łódź (łodzi), powódź, sól,... innych wyrazów: mój, twój, wesół, zdrów...
2. w dopełn. l. mn. rzeczown. żeńsk., gdy w innych przypadkach jest o: głów (głowy), nóg, pszczoł, sióstr, zórz,... i nijakich: pól (pola), słów, zbóż, mórz.
3. w zakończeniu ów dopełniacza l. mn.: synów, królów, krajów...
4. w przyrostku dzierżawczym -ów i -ówna: Piotrków, stolarzówna.
5. w rozkazniku tych słów, które mają w czasie teraźniejszym o: dój, stójcie, róbmym — doje, stoisz, robię (lecz: kłuj — kłuję, pruj — pruję, czuj — czuję, rachuj — rachuję...).
6. w imiesłowie przeszłym rodzaju męskiego: niósł, rósł, wiódł, gniótł, gdy w rodzaju żeńskim i nijakim jest o: niosła, rosło (lecz: czuł — czułam...).

u nie **ó** pisze się: 1. w wyrazach, gdzie **u** zawsze było w pniu wyrazu. (Wyrazy te — oprócz pochodnych i pokrewnych — umieszczone są w słowniczku).

2. w wyrazach: but, butwieć, dłuto, drut, dziura, furta, luźny, lut, nuta, nucić, nurek, nurzać, śrut, ślusarz, jałmużna, jas-

- czurka, marmur, protokół, pułk, pułkownik, struna, stula — oraz w pochodnych od powyższych.
3. w wyrazach: dwu, dwóch, dwulistny, dwuletni, podług, zasuwka.
 4. w wyrazach z przyrostkami: -uch, -uł, -ułka, -uła, -uła, -ulo, -ulec, -un, -unka, -unek, -uch, -ucha, -uga, -ur, -ura, -uk, -ul, -uła, -us, -uz, -usz, -jusz, -upa, -utny (lecz: półka).
 5. w czasie teraźniejszym i rozkazniku słów na -ować, -ywać, -uwać: pracuję, panuj, pokazujemy, wysnuwa.
 6. w całej odmianie słów: czuć, kuć, kłuć, pruć: czuję, kułem, wykuwać, kłuj, pruć...

Spółgłoski.

- b', f', m', p', w'* i *x* nie piszą się nigdy.
- c* nie *cz* pisze się przed *cz* w wyrazach: Płocczanin, krawiecczyzna itp.; samo *cz* tylko w wyrazach: kozaczyzna, greczyzna.
- c* nie *dz* pisze się: 1. w przyrostkach: -cki, -ctwo (gdy w wyrazach pokrewnych niema *d* w tym miejscu), np.: brat — bracki, bractwo, bogactwo, świecki, świadek — świadectwo, płaćtwo (również płaćtwo).
2. w bezokoliczniku słów, mających w osnowie *k* i *g*, np. piec, rzecz, biec, móc, strzec, strzyć, poleć, zaprząć.
- dz* nie *c* pisze się w przyrostkach -dzki, -dztwo, gdy w osnowie tych wyrazów występu-

je *d*: sąsiad — sąsiedzki, ludzki, grodzki, gromadzki, szwedzki, islandzki, żmudzki, świętokradztwo, możnowładztwo, dowództwo, wojewódzki, śledztwo, wychodztwo,... schadzka, przechadzka, zasadzka, przeprowadzka, posadzka...

d nie *dż* pisze się przed końcówkami: *-ca* i *-czy*: dowódca, radca, rządca, władca, wychodca, (także wychodźca pod wpływem słowa wychodzić),... śledczy, doradczy,... radczyni...

dź nie *dż* pisze się w wyrazie: jeźdźca, jeźdźcowi,... jeźdźcy, jeźdźców; najeźdźca, najeźdźcę... najeźdźcy, najeźdźców...

gz i *ks* zamiast *x* pisze się zarówno w wyrazach swojskich jak i obcych, np. ksiądz, księstwo, koks, kodeks, płaksa, sfinks,... egzamin, egzystencja, egzaltacja, gzyms...

h nie *ch* pisze się: 1. w wyrazach zapożyczonych z innych języków (wyrazy te — prócz pochodnych od nich — wymienione są w słowniczku).

2. w wyrazach swojskich głównie w wykrzyknikach: np.: ha, hej, hoc, hop...

j pisać można w wyrazach obcych równie dobrze jak *gi*: jenerał, jeograf... i *gi*enerał, *gie*ograf, *rej*ent i *regi*ent (lecz *loika*).

ja nie *ya* i nie *ia* (również *jo*, *je*, *ju*) pisze się w wyrazach przyswojonych z obcych języków, gdy dźwięki oznaczone temi literami słyhać wyraźnie: Marja, religja, historja, komisja, Scypjo, Juljusz, Indje, Egipcjanie...

ji nie *ii* i nie *yi* pisze się w dopełn. l. pojed., w celown. i w miejscown. rzeczowników żeńskich na *-ja*: *Zofji*, na *Rugji*, z *Francji*, w *Anglii...*, *religji*, *historji* (lecz po samogłosce pisze się *i*: np. *nadziei*, *kolei*, *szyi...*). Tak samo w dopełniaczu liczby mnogiej: z dawnych *historji*, różnych *religji*, do wielu *stacji...*

ł pisze się w wyrazach: *jabłko*, *bedłka*.

ł nie pisze się w imiesłowie zaprzeczonym na *-szy*: *zjadszy*, *zaniówszy*, *rozdarszy*, *rzekszy*, *usiadwszy...*

rż nie *rż* pisze się w wyrazach: *dzierżę*, *dzierżysz...*, *dzierżawię*, *dzierżawa...*, *skarżę...*, *drżę*, *drżysz...*, *rży*, *rżeć...*, *rżysko*, *oberża* i w pochodnych od nich.

rż nie *rż* pisze się w wyrazach: *drzesz*, *drzeć* (*dreć*)..., *rznę*, *rznać...*, *mierzwa*, *gorzki* i w pochodnych.

rż nie *ż* pisze się: 1. w wyrazach, w których pierwotnie w tym miejscu było miękkie *r* (wyrazy te — prócz pochodnych — pomieszczone są w słowniku).

2. w przyrostkach *-arz*, *-erz* rzeczowników rodzaju męskiego, np. *pisarz*, *grabarz*, *lekarz*, *piekarz*, *żniwiarz*, *cmentarz*, *kalendarz*, *ołtarz...*, *fałszerz*, *kancierz*, *żołnierz*, *Kazimierz*, *Sandomierz*, *moździerz*, *pancerz*, *pacierz*, *psalterz...*

w wyrazach: *piskorz*, *węgorz*, *tchórz*, *konsystorz*, *mistrz*, *burmistrz*, *sztukmistrz...* oraz w wyrazach: *twarz*, *potwarz*, *ma-*

cierz (lecz: багаż, bandaż, ekwipaż, furaż, jeź, łupież, marjaż, masaż, papież, pejzaż, potaż, szantaż, witraż, wojaż, Zbaraż, Nieśwież, Poniewież; lemiesz).

3. przed zakończeniem miękkim *e* w miejscowniku i wołaczu l. pojed. rzeczown. męskich, w miejscown. l. poj. rzeczown. nijakich, w miejscown. i celowniku l. poj. rzeczown. żeńskich, gdy w innych przypadkach występuje *r*, np. we dworze — dwór, o Piotrze, w wirze; na jeziorze; w naturze, ku górze, w parze...
4. przed zakończeniem *-ij* w mianown. l. mn. imion osobowych męskich, gdy w innych przypadkach występuje *r*, np. Węgrzy (Węgier), doktorzy, chorzy, dobrzy, którzy...
5. w wyrazach pochodnych od takich, w których występuje wyraźne *r*, np. chórzy — chór, igrzysko — igrać, wrzenie — wre, war, mędrzec — mądry, wierzyć — wiara, ostrzę — ostry, patrzeć — wypatrywać, s-pojrzeć — wzrok, żrenica, drzyj — darł, bierz — brać...

ż nie *rz* pisze się 1. w przyrostkach *-aź* i *-eź* rzeczowników rodz. żeńskiego: np. sprzedaż, odzież, młodzież (z wyjątkiem: twarz, potwarz, macierz, gdzie ostatnie brzmienia nie są przyrostkiem).

2. w wyrazach i formach wyrazów pochodnych od takich, gdzie wyraźnie występuje: *g*, *z*, *h*, np. służba — sługa, boży —

Bóg, ważyć — waga, zamrożony — mróz,
wożą — wóz, družba — druż...

3. w imionach, które w różnych odmianach i w wyrazach pokrewnych nie posiadają *r* (wówczas i w innych językach słowiańskich występuje *ž* a nie *r*), np. żal, każdy, życie, mężny...

- ž* nie *sz* pisze się: 1. na końcu i przed cichymi spółgłoskami w tych wyrazach, gdzie w innym położeniu lub w wyrazach pokrewnych słychać wyraźne brzmienie *ž*, książka (książek), tęższy (tężej), grabieżca, straż, uprząż, pomnóż, pomóż, odśwież...
2. w przyrostku *ž*, skróconym z *že*: któryż, któż, też, również, weźmyż...
 3. w wyrazach: wyższy, mężczyzna, chorążczyzna.

sz nie *rz* pisze się w wyrazach: pszenica, pszczoła, bukszpan, kształt.

sz nie *s*, *ś* pisze się: 1. w wyrazach swojskich i obcych, zależnie od utartej wymowy (odpowiednie wyrazy podane są w słowniku).

2. przed *cz* w wyrazach: mieszczanin, uczęszczać, troszczyć się, szczęśliwy, szczyt, szczątek, szczęk puszcza, oszczędzać, deszcz, barszcz, dreszcz, gąszcz, proboszcz, tłuszcz, namaszczenie...

sch nie *sz* pisze się (i wymawia) w wyrazach przyswojonych z jęz. greckiego: schemat, schizma, Eschines, Eschylos...

- s** nie *z* piszemy: 1. w wyrazach złożonych z przyimkami *wez*, *wz*, *z*, zgodnie z wymawianiem (przed spółgłoską cichą), np. westchnąć, wspiąć się, wstrzymać, spaść, stościć, skrzywić...
2. w przyrostkach: *-ski*, *-stwo* i *-sko* np. boski, francuski, zwycięstwo, męsko, (lecz Francuzka — rzeczownik)¹⁾.
3. piszemy i wymawiamy *s* w wyrazach obcych jak: konsul, sensacja, uniwersytet, intensywny, impulsywny.
- s** nie **ś** 1. przed spółgłoskami twardymi np. własny, radosny, pasport, srebro... z wyjątkiem przymiotników: głośny, grymaśny, leśny, litośny, donośny, kapryśny, gdzie wyraźnie słychać **ś**.
2. przed spółgłoskami miękkimi w wyrazach: wyspie, oście, pasmie i w wyrazach odczuwanych żywo, jako złożone z przyimkiem *z* (*s*): spać, spieć, spiekota, spijać, skierować, ssiadać, ssiąć, ssinić, scicha.
3. w wyrazach swojskich i obcych, zależnie od utartej wymowy (odpowiednie wyrazy podane są w słowniku).
- ś** nie **s** pisze się: 1. przed spółgłoskami miękkimi np. świat, śpiew, śniadanie, ścisnąć, wściekły, z wyjątkiem: oście, wyspie, pasmie,

¹⁾ Według uchwał Zjazdu Rejowskiego (r. 1906) można też pisać: blis-ki, nis-ki, ślis-ki, grzas-ki, blis-ko, nis-ko... (dla jednostajności z takimi jak: męski, boski...).

oraz z wyjątkiem wyrazów złożonych z przyimk. *s (z)*, gdzie złożenie to jest odczuwane. Obacz wyżej str. 16).

2. przed spółgłoskami twardymi tylko w przymiotnikach, gdy wyraźnie słyszeć *ś* np. głośny, grymaśny, kapryśny, leśny, donośny, litośny.

3. w wyrazach swojskich i obcych zależnie od utartej wymowy (wyrazy wątpliwe podane są w słowniku).

ś nie *ź* pisze się: 1. przed spółgłoskami miękkimi cichymi, jak np. kłaść, wieść (wiodę).

2. przed spółgł. głośniami w wyrazach: kośbie, prośbie.

ź nie *ś* pisze się: 1. przed spółgłoskami miękkimi głośniami: groźbie, żdźbło.

2. przed spółgłoskami cichymi w wyrazach: rzeźki, gryźć, leźć, znaleźć, ugrząźć, wieźć (wiozę), oraz: weźcie, leźcie, wieźcie...

ż nie *z* pisze się: 1. przed spółgłoskami głośniami miękkimi, np. uwięźnie, ojczyźnie, jeździć, ugrzęźli,... (z wyjątkiem: izbie, odezwie, patryjotyzmie, artyzmie i t. p.; oraz z wyjątkiem wyrazów złożonych z przyimkami *z, roz, bez*. Obacz niżej str. 18).

2. przed spółgłoskami twardymi tylko w tych przymiotnikach, gdzie wyraźnie słyszeć *ż*: groźny, mroźny, luźny, pokąźny, późny, wyraźny, woźny.

3. w wyrazach: źle, źli, żdźbło, żrebie, żrenica, źródło, weźmiesz, weźmie...

- z nie ż pisze się: 1. przed spółgłoskami twardymi głośniami (z wyjątkiem przymiotników: groźny, luźny, mroźny, pokąźny, późny, wyraźny, woźny).
2. w wyrazach z przyimkami *z*, *roz* i *bez*, chociaż znajdują się one przed spółgłoską miękką, np.: zmienić, zbity, zwiedzać, rozdział, bezdźwięczny.
3. przed spółgłoską miękką w wyrazach: izbie, odezwie, nazwie, patryjotyzmie, organizmie, zwierz.
- z nie s pisze się: 1. w wyrazach złożonych z przyimkami *roz*, *bez* zawsze, np. rozsadzić, rozkazać, bezpieczny, bezkarnie,... a z przyimkami *wiez*, *wz*, *z* — zgodnie z wymawianiem, np. wezmę (weźmiesz...), wezbrać, wznosić, wzruszyć, zrobić, zdziałać...
2. w przymiotnikach: blizki, grzązki, nizki, ślizki, wążki; blisko, ślizko...
3. przed przyrostkami *-ca*, *-k*, *-ka* w wyrazach, w których osnowa kończy się na *z*, np. znalazca, zwycięzca, wynalazczy, obowiązki, obrazki, gałązka, wiązka, Francuzka (rzeczownik=une Française, przymiotnik zaś: francuski, francuska, -skie).
4. w wyrazach obcych jak: cenzura, Cezar, muza, klasycyzm, katechizm...
- ż nie ż pisze się w wyrazach: żmija, drażliwy, wrażliwy (lecz: obraźliwy, przeraźliwy, zaraźliwy), próżny, różny, różnie, żreć, żrą.

ż nie ż pisze się w wyrazach: obraźliwy, prze-
rażliwy, zaraźliwy, (lecz: wrażliwy, draż-
liwy), żrebie, żrenica, źródło.

w opuszcza się przed przyrostkiem *-stwo* w osno-
wach dzierżawczych; np. *ojcostwo, króle-
stwo, mistrzostwo, Janostwo* i w wyrazie
lenistwo; lecz: szewstwo, krajoznawstwo,
rybołówstwo, myśliwstwo,... gdzie *w* na-
leży do osnowy.

gie i kie pisze się zgodnie z wymową w wy-
razach swojskich i obcych; np. ogień,
giermek, kierz, Jagiełło, Kiejstut, geogra-
fja, gienealogja, likier, Eugienja, Gierwazy,
Gienua, Gienewa, Giermanja.

Spółgłoski podwójne piszą się w wyrazach swoj-
skich; np. *ssać, bezzasadnie, niemieccy,*
czczę, dżdżysty, wwozić, oddech, łammy,
panna, zakonnica, lekki, miękki,... oraz
w wyrazach obcych, o ile słychać je wy-
raźnie w wymawianiu: *ballada, buddyzm,*
madonna, mokka, Apollo, Attyka, Halla,
Mekka, Saragossa, Oppert, Correggio...

W wyrazach przyswojonych, gdzie
ustaliło się wymawianie spółgłosek po-
jedyńczych — i w piśmie wyrażamy je
literami pojedynczemi; np. *kolega, kur-
jer, komisja, prasa...* (większość takich wy-
razów podana jest w słowniczku).

Imiona własne cudzoziemskie osób, narodów,
krajów, miast, wsi, wysp, wód, itd., pi-
szemy pisownią polską, o ile są one zu-
pełnie spolszczone; np. Cezar, Cycero,

Fidjasz, Tarkwinjusz, Celtowie, Arjowie, Adrjatyk, Rzym, Ateny, Termopile, Bazyleja, Brunświk, Londyn, Sekwana, Lublana, Wenecja, Wiedeń, Paryż...¹⁾; o ile jednak nie są one przyswojone, oddajemy je pisownią oryginalną: Hugo, Réaumur, Voltaire (lub Wolter), Da Vinci, Velasquez, Byron (lub Bajron), Shakespeare (lub Szekspir), Schiller (lub Szyller), Macaulay, Bordeaux, Champagne, New-York, Greenwich, Chicago, Mont-Blanc... (wyrazy pochodne tylko pisownią polską: wina bordoskie, szampańskie, bajronizm, typy szekspirowskie...)

Dużą literą pisze się: 1) imiona, nazwiska i przydomki, np. Adam Mickiewicz, Bolesław Chrobry, Jan Trzeci; 2) nazwy geograficzne: części świata (Europa, Ameryka), krajów (Francja, Polska, Kujawy, Galicja), państw (Austria, Szwajcaria), rzek (Wisła, Tamiza, Dunaj), wysp (Rugja, Capri, Jawa, Berneo), miejscowości (Warszawa, Kraków, Racławice, Zakopane, Paryż, Madryt, Neapol), gór (Karpaty, Alpy, Himalaje Pireneje); 3) nazwy narodów: Anglicy, Szwedzi, Czesi, Polacy, Litwini, Ślązacy, Rosjanie i pojedynczych przedstawicieli: Anglik, Szwed, Polak, Ślązak, Mazur...; 4) tytuły instytucji: Adademia

¹⁾ Imiona własne obce spolszczone podane są w słowniku.

Umiejętności krakowska, Uniwersytet Jagielloński, Muzeum Brytańskie, Macierz Szkolna... 5) tytuły i godności osób i władz w listach i pismach: Szanowny Panie, Kochany Przyjacielu, Czcigodny Panie Prezesie, Najprzewielebniejszy Księżę Biskupie, Prześwietny Sądzie, Wysoka Rado;... 6) zaimki, odnoszące się do osoby, do której piszemy: Ty, Ciebie, Tobie, Twój, Wasz, Jego, Niego, Jemu itp.

Uwaga: 1. Nazwy dni (poniedziałek... środa...) i miesięcy styczeń... marzec... grudzień) pisze się małą literą.

2. W nazwach geograficznych dwuwyrazowych należy pisać małą literą rzeczownik pospolity a dużą przymiotnik odróżniający, który jest właściwą nazwą miejscowości, np. morze Bałtyckie, ocean Spokojny, zatoka Gdańska, jezioro Gienewskie góry Karpackie, gubernja Płocka, powiat Warszawski, ulica Marszałkowska, ogród Saski, plac Marjacki (przytym nazwy przedmiotów z przymiotnikiem, określającym ich pochodzenie, pisze się w obydwu wyrazach małą literą np. obuwie warszawskie, zegarki gienewskie, srebro olkuskie itp). Jeżeli jednak rzeczownik nie jest imieniem pospolitym, lecz oznacza wogóle miejscowość, to i ten rzeczownik piszemy dużą literą, n. p. Morskie Oko — oznacza *jezioro*; Biała Woda — oznacza nie *wodę* ale *potok*; Nowy Dwór

oznacza nie *dwór* ale *wieś*; Czarna *Przemsza*, Kamieniec Podolski, Nowy *Świat* — oznacza nie *świat* ale *ulicę*, Wola Justowska itp.

- Pisanie łączne i rozdzielne:**
1. W przysłówkach złożonych przyimek pisze się oddzielnie, jeśli rządzi przypadkiem i odrębność jego jest w mowie odczuwana; np. bez wątpienia, z kolei, z góry, za daleko, za młodu, do woli, do późna, do dziś, od rana, o tyle, po cichu, po co, na nowo,... lecz: wtym, potym, stąd, zewszystkim (lecz: z tym zewszystkim), nazad, zaledwie, dotychczas, oddawna...
 2. Przyimki złożone piszą się nierozdzielnie; np. wokoło, dokoła, naokoło, wobec, wpoprzek, oprócz, zewnątrz, wielu,... (wyjątkowo: z pod, z przed, z poza, z ponad, z pomiędzy).
 3. Spójniki złożone piszą się łącznie: aby, ażeby, jakby, aczkolwiek,... (wyjątkowo: z tym zewszystkim).
 4. Przyimki piszą się przed imionami i zaimkami oddzielnie, np. ode drzwi, ode mnie, ze mnie, przede mną, nade mną, przeze mnie, pode mną, beze mnie, dla tego, dla czego, we mnie.
 5. Przysłówek przeczący nie pisze się oddzielnie przed słowami (czasownikami) i imiesłowami czynnymi na *-ąc*, *-ący*, *-szy*, poza tym zawsze razem (wyjątki: *niedomagać*, *nienawidzieć*, *niepokoić*, *nie-*

cierpliwić, niedołączyć, niewolić i nieosobowe: niema).

6. Słówka: *co, jak, to* piszą się zawsze oddzielnie: *co tchu, co godzinę, jak najlepiej, jest to, mimo to,...* (wyjątki: *coraz codzień*).
7. Częstki: *-ś, -kolwiek, -bądź, -kroć, -ż, -że*, i przyrostek *-by* piszą się zawsze razem: *ktoś, którykolwiek, cobądź, stokroć, kiedyż, jakże, choćby, byłby, mybyśmy chcieli...*

SŁOWNICZEK.

Abisynja,—nji
abiturjent
adjutant
Adrjan
Adrjatyk
afekt
Afrodyta
agencja,—cji
agient i ajent
akademja,—mji
akcent
akompanjament
aksamit
akwarela
Akwileja,—ei
Alychjades
aleja,—ei
Aleksander
Aleksota
algiebra
aljans
Allobrogowie
alegorja,—rji
aluzja,—zji
Alzacja,—cji
ambaras
Anaksagoras
analogja,—gji
Andrzej
angielski
Anglja,—lji
ankieta
Antjoch
antrakt
aparat
apartament

apelacja,—cji
Apollo
Arabja,—bji
architekt,—a
areszt
Arja, Arji
Arjowist
armja,—mji
arogancja,—cji
Artakserkses
artikulacja,—cji
artylerja,—rji
asekuracja,—cji
asesor
Asyrja,—rji
asymilacja,—cji
asystent
atencja,—cji
Ateny
atrament
Attyka
Attyla
Austrja,—rji
austryjacki
auszpik
Azja, Azji
awans
awantura

bagatela
bagaż
bajronizm
bakalje,—lji
ballada
balotować
balsam

balustrada
bałtycki
bandaż
bankier
bankiet
barbarzyńca
barjera
barykada
Bawarja,—rji
bawół
Bazyleja,—ei
bażant
beksa
beletrysta
belgijski
Belgja,—gji
belladona
Beocja,—cji
bezczelny
bez liku
bez mała
bezsprzeczenie
bez wątpienia
bezwzględnie
bezwzględnie
będe, będzie
biblja, biblja
bibljoteka
biec
biedzeniec
bieduję
bierze, bierz
bierzmować
biografja,—fji
biologja,—gji
Bion

biszkopt
 biore, biora
 biuro
 Bizancjum
 bizantyjski
 biżuterja,—rji
 blaszany
 blizki (i bliski)
 blondyn
 błahostka
 błahy
 bodła, bódł
 Boh (rzeka)
 bohater
 boisko
 bolesny
 bomba
 boraks
 bordoski
 boski
 Bóg, Boga
 ból, bólu
 bóstwo
 bransoleta
 brewjarz
 broić
 bronz
 brązowy
 brózda
 brózdzić
 Brunświk
 Bruksela
 brzask
 brzdąkać
 brzeg
 brzemię
 brzeszczot
 brzczina
 brzęczeć
 brzęk
 brzmieć
 brzoskwinia
 brzost
 brzoza
 brzuch
 brzydki
 brzytwa
 buddyzm

Bug (rzeka)
 buhaj
 buk (drzewo)
 bukieł
 bukszpan
 buljon
 bulla
 Bułgar
 burza
 but

 cebrzyk
 cebula
 Celtowie
 cement
 cent
 centymetr
 cenzor
 cenzura
 Ceos
 Cercyra
 cesarz
 cetnar
 Cezar
 charakter
 chart (pies)
 chedyw
 chemja,—mji
 chirurgja,—gji
 chłód, chłodu
 chłoszczę
 chmurzyć
 chociaż, choć
 chodź, chodźmy
 choina
 chorągiew
 chorążczyzna
 chór, chóru
 chromy
 chronologja,—gji
 chróst
 chryja,—yi
 chrzan
 chrząkać
 chrząstka
 chrząszcz
 chrześć, chrzczę
 chrzest

chrześcijanin
 chrzest
 chuć
 chuchać
 chwalić
 chyba
 ciemierzycza
 cienki
 cietrzew
 cięciwa
 ciężkość
 Cisa
 cmentarz
 codzień
 córka
 cudzoziemszczy-
 zna
 cugiel, cugle
 cwałem
 cybuch
 Cybero
 cyjanek
 Cylicja
 Cymon
 cyngiel
 Cypr
 cyrkiel
 Cyrus
 cytadela
 cywilizacja,—cji
 czapstrzyk
 czcić, czcęg
 czczy, czczość
 człapać
 czółno
 czwórka
 czyhać
 czyścić, czyścić
 czyśćcowy
 Czykitowie
 Czypewaje,—jów

 Danja,—nji
 Darjusz
 darzyć
 dech, tchu
 decyzja,—zji
 dentysta

depczę
 deseń
 dewiza,—zka
 dezynfekcja,—cji
 djabeł
 djagnoza
 djakon
 djalekt
 djalog
 djament
 djarja,—rji
 djecezia,—zji
 djeta
 djetarjusz
 Djoklecjan
 dla czego
 dla tego
 dłuto
 dobrze
 dodnia
 doić, doje
 dojdę, dojść
 dojdź, dojdźmy
 dojrzały
 dojrzec
 doktor
 domostwo
 dopatrzeć się
 dopóki
 dopóty
 dopomóc
 doradca
 doradczy
 doróżka
 dosiąc
 dostrzec
 dostrzegszy
 dowódca
 dowództwo
 dożynki
 drapieżca
 drażliwy
 drażnić
 drewniany
 drezdeński
 Drezno
 drętwieć
 drożdże

droższy
 drób
 druchna
 druciany
 druh
 drut
 druzgotać
 družba
 drzazga
 drzeć, drę, drze
 drzemać
 drzewo
 drzwi
 drzeć, drzę, drży
 Duiljusz
 durzyć
 duży
 dworzanin
 dworzec
 dwójka
 dwu, dwuch
 dwuletni
 dwunożny
 dwuznaczny
 dykjonarz
 dyliżans
 dymisja,—sji
 dyrektor
 dyskusja,—sji
 Dywiczak
 dyżur
 dziadostwo
 dziadowski
 dziergać
 dzierżawca
 dzierżawić
 dzierzę
 dziewięćdziesiąt
 dziewiętnaście
 dżdżysty
 dzuma
 edukacja,—cji
 Edyp
 efekt
 Efez
 Egipcjanin
 Egipt

egzamin
 egzekucja,—cji
 egzemplarz
 egzystencja,—cji
 ekscelencja,—cji
 eksces
 ekspedycja,—cji
 ekstrakt
 ekwipaż
 Ekwowie
 elbląski
 elegancja,—cji
 elementarz
 Eljasz
 emancypacja,—cji
 Emilia,—lji
 Emiljan
 emisariusz
 emisja,—sji
 Eneasza
 entuzjazm
 Eol
 epizod
 Eschylos
 Eschines
 esencja,—cji
 Eskimowie
 etażerka
 etykieta
 Etjopja,—pji
 Etrurja,—rji
 Eugenja,—njusz
 ewangelja,—lji
 Fabjan
 Fabjusz
 facjata
 faeton
 fajans
 fałszerz
 familijny
 familja,—lji
 fantazja,—zji
 farbiarz
 feljeton
 Feliks
 Eenicjanie
 feudalizm

Fidjasz
 figlarz
 fijołek
 fioletowy
 fikcja
 fiksat
 filja, filji
 filizanka
 filozofja,—fji
 fizjologja,—gji
 fizjognomja,—mji
 fjakier
 Florencja
 Florjan
 flotylla
 Focyda
 foljał
 fontanna
 fortepjan
 fosa
 Franciszek
 Francja,—cji
 francuski
 Francuz
 Francuzka
 frendzle
 front

Gabrijel
 Galicja,—cji
 Galja,—lji
 gałazka
 gama
 gardło
 gasienica
 gęś
 giełda
 genealogja,—gji
 generał (jenerał)
 Genewa
 gienzeza
 gienjusz
 Gienua
 gieografja,—fji
 gieologja,—gji
 geometrja,—trji
 gimnazjalny
 gimnazjum

gitarzysta
 gladjator
 głąb, głębi
 główny
 gnieźdźę się
 gnoić
 goić
 gołąb
 gondola
 gont
 gorąco
 gorzałka
 gorzeć
 gorzej
 gorzelnia
 gorzki
 góra
 góral
 górzysty
 grabarz
 grabież,—żca
 gramatyka
 grasować
 Grecja
 greczyzna
 gregorjański
 grodzieński
 grodzki
 gromadzki
 groźba
 Grójec, Grójca
 grubijanin
 grupa
 gryźć
 grzać
 grządka
 grzązki
 grząźć
 grzbiet
 grzebać
 grzebień
 grzech
 grzechotać
 grzeczny
 Grzegorz
 grzeszyć
 grzęda
 grzęznąć

grzmieć
 grzmot
 grzyb
 grzywa
 grzywna
 gubernja,—nji
 Gwadjana
 gwardja,—dji
 gwardjan
 gwarzyć
 gwiznie
 gwizdźę
 gwoli
 gwóźdz
 gzymś

habit
 habsburski
 haft
 haftka
 Haga
 hajdamak
 hajduk
 hak
 hala
 Halicz
 Halina
 Halla (miasto)
 halucynacja,—cji
 hałas
 hamak
 hamburski
 hamować
 hamulec
 handel
 Hanka, Hanusia
 Hannibal
 hańba
 haracz
 harcować
 hardy
 harmonja,—nji
 hart, hartowny
 hasło
 hazard
 heban
 hebel
 Hebrajczyk

hegiemonja,—nji
 hejnał
 hektar
 hektolitr
 hełm
 Helena
 heljotrop
 Hellada
 Henryk
 heraldyk
 herb
 herbata
 heretyk
 herold
 herszt
 hetman
 Hezjod
 hidropatja,—tji
 higjena
 hijacynt
 hijena
 Hiob
 hiperbola
 Hipolit
 hipoteka
 historia,—rji
 Hiszpanie
 hieroglif
 Hjeronim
 hodować
 hojny
 Holandja,—dji
 Holsztyn
 hołd
 honor
 Horacjusz
 Horacy
 horyzont
 hostja,—tji
 hotel
 hoży
 hrabia
 huf, hutiec
 huk
 humanizm
 humor
 huragan
 husarz

husyta
 huścić
 huta
 huzar
 hydra
 hymn

 ideja, idei
 ideał
 idjota
 idylla
 Ifigienja,—nji
 igrzysko
 ikrzak
 ikrzysty
 Iljada
 iluminować
 ilustrować
 iluzja,—zji
 imbir
 indeks
 Indje, Indji
 inicjatywa
 iniekcja,—cji
 inteligencja
 intensywny
 inżynier
 irlandzki
 ironja,—nji
 irytować
 iskrzyć się
 islandzki
 Izabela

 jabłko
 Jagiełło
 Jakób
 jałmużna
 jarząbek
 jarzący
 jarzębina
 jarzmo
 jarzyna
 jaskółka
 Jassy
 jastrząb
 jaszczurka
 jątrzyć

jedwab
 Jeremjasz
 Jerzy
 Jezuita
 Jędrzej
 jeździec
 jeździec
 jeź
 jeżyna
 jowjalny
 Józef
 Julian, Juljusz
 jutrzejszy
 jutrenka
 jutrznia
 już

 Kabriolet
 kacarz
 Kadyks
 kadź
 Kalabrja,—rji
 kalafjor
 kalarepa
 kalendarz
 kaliski
 kałamarz
 kałuża
 kamaryla
 Kanny
 Kapua
 karafka
 karjera
 karzeł
 kasa, kasjer
 katakumby
 kaukaski
 Kazimierz
 kędzierzawy
 kępa
 kielich
 kiel
 kierz, krza
 Kjachta
 kiosk
 klasa
 klasycyzm
 kleić

klient
 klomb
 Kluzjum
 kładka
 kłócić
 kłódka
 kłótnia
 kłuć, kłuję
 kobierzec
 Koblencja,—cji
 kodeks
 koić
 kojarzyć
 koks
 kolacja,—cji
 kolebka
 kolega
 kolęda
 kolekcja,—cji
 koligacje,—cji
 kolizja,—zji
 Kolonja,—nji
 kołnierz
 komedja,—dji
 komedyjka
 kometa (mała)
 komfort
 komisja,—sji
 komitet
 kompanja,—nji
 komplikacja,—cji
 kompot
 komunja,—nji
 komunikacja
 komża
 koncept
 koncert
 koncha
 konfesjonał
 konfitury
 Konfucjusz
 Kongresówka
 konjugacja,—cji
 konkurs
 konsekwentny
 konserwatorjum
 konstatować
 konsyljum

kontent
 kontrakt
 kontrola
 kontusz
 konwalja,—lji
 konwersacja
 konwulsje,—sji
 Kopenhaga
 kopenhaski
 kopja,—pji
 korab
 korekta
 koresponden-
 cja,—cji
 Korjolan
 Korneljusz
 korytarz
 korzec
 korzeń
 korzyć się
 korzystać
 korzyść
 koszlawy
 kośba
 kościany
 kozaczyzna
 kozuch
 krajoznawstwo
 krasomówstwo
 krawiecczyzna
 kredens
 kręgle
 króćca
 królestwo
 królewski
 krótki
 krużganek
 krwiożerczy
 krwotok
 krzak
 krzątać się
 krzemień
 krzepnąć
 krzepki
 krzesać
 krzesło
 krzesiwo
 krzew

krzta
 krztusić się
 krzyca
 krzyczeń
 krzyk
 Krzysztof
 krzywda
 krzywoprzysię-
 stwo
 krzywoprzysięzca
 krzywy
 krzyż
 Ksawery
 Kserkses
 ksiądz
 książę
 książka
 księgarz
 księstwo
 księżyc
 kształt
 kszyc (ptak)
 Kuba
 kukurydza
 kulig (zabawa)
 kulik (ptak)
 kurhan
 kurjer
 kurz
 kurzawa
 kurzy, a, e
 kurzyć
 kuśnierz
 kuzynostwo
 kuzynowski
 kwadrans
 Kwintyljan

 Lacjum
 ład (ziemia)
 lec, legł
 legenda
 legion
 lekki
 lemiesz
 lenno
 lenistwo
 Lesbos

leżć, lażłem
 libella
 Libja,—bji
 Lidja,—dji
 lilja, lilji
 limonjada
 linijka
 linja, linji
 Liwjusz
 Lizbona
 Lizymach
 logika, loika
 Londyn
 lont (tlący)
 Lozanna
 lód, lodu
 Lucjan,—cjusz
 Ludwik
 ludzki
 luźny
 lżejszy
 lżyć

 łabędź
 łeb, łepek
 łąć, łąć
 łągarz
 łośtrostwo
 łośtrowski
 łośże, łośżysko
 łośdka, łośdź
 łośko
 Łucja,—cji
 łośg
 łośk (broń)
 łośna
 łośpieski,—estwo
 łośpiezca
 łośt
 łośżwa

 macierz
 macierzanka
 Madryt
 Madziar
 magiel (r. męski)
 mahometanie
 mahoń

maksyma
 malarz
 Malborg
 Małgorzata
 małż
 małżeństwo
 Mania,—ni
 manja,—nji
 mankiet
 mapa
 Marja,—rji
 Marjacki
 maryjski
 marmur
 marnotrawstwo
 marszałkostwo
 marjasz (gra)
 marjaż (małżeń-
 stwo)
 marynarz
 Marjusz
 marzanna
 marzec
 marzenie
 marznąć
 marzyć
 masa
 masaż
 maskarada
 maskara
 masztalerz
 Maksymiljan
 mądrzeć
 medaljon
 Medja,—dji
 Medjolan
 Meksyk
 melancholja,—lji
 menażerja,—rji
 mennica
 męczennica
 mędrzec
 męski
 męstwo
 męczyzna
 Miceny
 miedź (metal)
 mierzić (obrzy-

dzać)
 mierzwa
 mierzyć
 mieszać,—anina
 mieszkac,—anie
 mieszczanin
 miękki
 Milejades
 Milet
 miljon
 miłosny
 mirra
 misja,—sji
 misjonarz
 mistrz,—yni
 mistrzostwo
 mistrzowski
 mit
 mjazmat
 mleć, meł, mełli
 młodzież
 młócić
 mnóstwo
 modrzew
 Moguncja,—cji
 Mojżesz
 mokka
 mokrzyca
 morze
 morzyć
 mosiadz
 mowny
 mozaika
 możnowładczy
 możnowładztwo
 mól, mogę
 mól, mola
 mór, moru
 mówca
 mówić
 mózg, mózdek
 mrówka
 mróz, mroźny
 mrzeć
 murja,—mji
 Murzyn
 muskuł
 muza

myśliwstwo
mżyć (deszcz
mży)

naczczo
nadwerężyć
naigrawać się
naiwny
najeżdźca
nakładca
Naksos
nakształt
nalewo
należeć
naokoło
naoścież
napatrzyć się
napozór
naprawo
naprędde
naprzeciw
naprzód
nareszcie
narzecz
narzeczony
narzekać
narzędzie
narzutka
nasamprzód
naśladować
nawrócić
nazad
nazajutrz
negliż
Nica, Nicea
nieboszczyk
niehcący
niecierpieć
niecierpliwieć się
nieczuły
niedołęstwo
niedołączyć
niedomagać
niedorzeczny
niedowarzony
niedowidzieć
niedźwiedź
niema (= brak)

nie ma (= on nie
posiada)
niemczyzna
nienawidzieć
niepokoić
nierząd
niesforny
niespełna
nieść, niosę
nietoperz
nie tylko
niewolić
niezgrabjasz
niszczyć
nizki (i niski)
norweski
Norymberga
norymberski
noszę, nosimy
notarjalny
notariusz
nowela
nozdra
nóż
nucić, nuceć
nuncjusz
nurzać
nuta
nużyć

obarzanek
obces
obcegi
obejrzeć
obelżywy
oberża
obiad
oblec, oblegać
oblężenie
oblóczyć
obmierzyć
obnażyć
obowiązkowy
obraźliwy
obrócić
obrzadek
obrzętki
obrzydzenie

obrzynać
oburzać się
obuwie
ochędstwo
odbiec, odbiegać
obwódka
oddawna
oddech
oddychać
oddychanie
odeprzeć
Odessa
odeśle
odniedawna
odprząc, odprzągi
odrazu
odsyłać
odtąd
odurzać
odwilż
odzież
oficer
oficjał
oficjalista
ogorzały
ogorzeć
ogólny, ogół
ogórek
ohydny
ojcostwo
ojcowski
okiennica
Oksford
okrężne
okrutny
Oktawjan
olbrzym
olśniewać
ołówek
ołtarz
opatrność
opinja,—nji
opozycja,—cji
oprócz
oprzeć
oranżerja,—rji
orędować
oręż

orkiestra
 orientalny
 Ormianie
 ortografja,—fji
 orzec
 orzech
 orzeł
 orzeźwić
 orznać
 osiem, ósmy
 oskarżać
 oskarżony
 oskarżyciel
 oskrzele
 Ostjacy
 ostrożny
 ostrze
 ostrzec, ostrzegać
 ostrzyć, ostrzyg-
 łem
 ostrzyć, ostrze
 otchłań
 otrzewna
 Otto
 otworzyć
 Owidjusz
 ożóg
 ożyna
 ósmy
 ów, owa, owo

 pachole
 pacierz
 pacjent
 pancierz
 papież, papieski
 Papuanie
 parafjańszczyzna
 paroksyzm
 Paryż, paryski
 parzyć
 parzysty
 pasażer
 pasorzyt
 pasja, pasji
 pasjans
 pasport
 paść, padł, padszy

patryjarcha
 patryjota
 patrzyć
 Pauzanjasz
 pawęż
 paznokiec,—keie
 październice
 pejzaż
 pendzel
 Persja
 Persefona
 Perykles
 perz, perzyna
 pesymista
 petersburski
 Petronjusz
 pęcherz
 pianino
 piaszczysty
 pielgrzym
 pieprz
 pierworodztwo
 pierwszy
 pierzchać
 pierze,—a
 pietyzm
 pięćdziesiąt
 pięćset
 pięć (ziemi)
 piękny
 piętnaście
 piętro, na piętrze
 pijany
 pionier
 pióro
 pisarz
 piskorz
 Pius
 piżmo
 plagjat
 planeta (nasza)
 Platee
 płatać, płacę
 Plinjusz
 plomba
 plondrować
 plugastwo
 plaksa

płonny
 płókać
 płótno
 pobiec, pobięszy
 poblizki (i pobl-
 ski)
 pobrzeże
 poczesny
 poczmistrz
 poczwórny
 poddostatkiem
 podejrzeć,—ewać
 podgorze
 Podhale
 podkówka
 podlec, podlegać
 podłoga, podłóg
 podług
 podnoże
 podrażnienie
 podróż
 podrzędny
 podwójny
 podwórze
 podżegać
 poezja
 pogorzel
 pograżyć
 pogroźka
 pogrzeb
 pońaniec
 poić
 pojutrze
 pokoik
 pokonywam,
 —nywa

 pokój,—oju
 pokrótce
 pokrzywa
 Polibjusz
 policja, policji
 południe
 pomału
 Pomorze
 pomóc, pomogę
 pomógszy
 pompa
 pomyslny

ponad
poncz
ponsowy
popod
poprzeczny
poprzedzać
poprzek
porcja, porcji
porównywać
porządek
porządny
porzeczka
posadzka
posesja,—sji
postrzyżyny
pośle,—ślesz
pośliznąć się
pośpiech
pośród
potąd
potężny
potrosze
potrząsk
potrzeba
potwarz
potym
powierzchnia
powietrze
powłóczyście
powództwo
powtarzać
powtórę
powziąć
powróło
pozycja,—cji
pożar
pożądany
pożoga
pożyczać
pożytek
pójde, pójść
póki
pół
półka
północ
półroczę
półtora
półwysep

póty
późny
prać, piore
prasa
praski (Praga)
prawdomówny
prawodawstwo
prążki
pretekst
prezydium
pręgierz
probierz,—rza
procent
proces
procesja,—sji
profesor
projekt
promocja,—cji
proporcja,—cji
proporzec
prosektorjum
prośba
protokół
prowincja,—cji
prowiant
próba
próchno
prócz
prószyć
próżny
pruć, pruję
pruski, Prusy
prymadonna
przaśny
prząść, przędę
prządka
prze-
przebiec
przebóg
przeć, prę
przechrzta
przecież
przeciw
przeczyć
przed
przedaż
przedewszystkim
przedmiot

przedrzeźniać
przedtym
przegrana
przejażdżka
przejrzeć
przekleństwo
przekomarzać się
przekonywać,
—ywasz
przemyski
przemysł
Przemysł
przemysłny
przeor
przepaść, lm.
—paści
przepiórka
przeprząc (konie)
przerażliwy
przerwa
przestronny
przestrzec,
—strzege
przestrzeń
przeszłość
prześle
przetak
przez
przezorność
przędza
przęsło
przęslica
przodek
przód
przy, przy-
przybytek
przychodztwo
przyczym
przyczyna
przyjaciół
przyjaźń
przykład
przykrzyć się
przyłbica
przymierze
przymiot
przyniosszyć
przyprząc

przyrząd
 przyrzekać
 przysiąc, przy-
 sięgać
 przysłowie
 przysporzyć
 przysyłać
 przyszedzsy
 przysłę
 przytomny
 przytym
 przywilej
 przywódca
 przyzba
 psalterz
 pstrzyć
 pszczoła
 pszenica
 ptactwo (ptastwo)
 puhacz
 puhar
 pułk,—ownik

rachuje,—unek
 racja, racji
 radca
 radcostwo
 radczyni
 rakietą
 ranny, rano
 rasa
 ratować, ratuje
 ratunek
 Ratysbona
 rażno, rażny
 redakcja,—cji
 regient
 register
 rehabilitacja,—cji
 rejent
 rejestr
 rejterada
 rekolekcje,—cji
 rekomendacja
 rekonesans
 religijny
 religja,—gji
 relikwje,—wji

Ren
 reperacja,—cji
 reszta
 reumatyzm
 rezurekcja,—cji
 rezydent
 rezygnacja,—cji
 rękopis
 roić
 Rodan
 rolnik, rolny
 romb, romboid
 rondel
 rondo
 Rosja, Rosjanin
 rosyjski
 rość
 rozbef
 rozczapierzyć
 rozgryźć
 rozkosz
 rozpacz
 rozpierać
 rozpostrzeć
 rozproszyć
 rozrzedzić
 rozrzewnić
 rozrzutnik
 rozsada
 rozstajny
 rozstrzygać
 rozsyłać
 rozterka
 roztrzepany
 roztworzyć
 rozumieć,—miem
 rozwiązy
 rozżarzyć się
 rożen
 równy
 różga, różdzka
 róża
 różny, różnie
 ruina
 ruski
 ruszt
 rybołówstwo
 rygiel

rynna
 rynsztok
 ryski (Ryga)
 rysuję,—unek
 ryż
 rzadki
 rząd, rządca
 rzecz
 rzeka
 rzekł, rzekszy
 rzemień
 rzemieślnik
 rzesza
 rzetelny
 rzewny
 rzeź, rzezać
 rzeźbiarz
 rzeźki
 rześa
 rzesisty
 rznąć
 rzucać
 rzygać
 Rzym
 rzeć
 rżysko

safjan
 Sahara
 Saksonja,—nji
 Salomeja,—mei
 Samos
 samowładca
 samowtór
 Sandomierz
 saski
 sąsiedzki
 sąsiedztwo
 scedzić
 schadzka
 scheda
 schemat
 schizma
 schlebiąc
 schody,—dzić
 scholastyk
 schorzały
 Scypjon

szcepić (złączyć)	skupuję,—pować	sprzęt
szczernieć	ślać, śle	sprzężaj
szesać	słoik	sprzyjać
Sekwana	smalec	sprzymierzeniec
seminarjum	smarować	srebro, srebrny
sens	smażyć	srebrzyć
sensacja,—cji	snadź	ssać, ssący
sentymet	snycerz	stalugi
separacja,—cji	solenny	stamtąd
ser	solniczka	stangret
sesja, sesji	sołtys	staroświecczyzna
sfinks	sonda	starzec
sfolgować	sowizdrzał	starzeć się
sfora, sforność	spacer	stąd
siąć, sięgnąć	sparzyć	stagiew
siąść, siadę	specjalność	stebnować,—nuje
siedem	specjalista	stelmach
siekiera	spiać	stempel
siennik	spiekota	sterta
sierść	spierać	stępa
sierota	spieszyć (i śpie- zyć)	stłuc, stłukszy
sieść, siadzy	spijać	sto, stu, stówka-
siostrzany	spinać, spinka	stoi, stoimy
siostrzeniec	spirytus	stoicyzm
siódmy	spis	stokfisz
Sjam, sjamski	Spiż, spiski	stolnica
skandal	spojrzeć	stos
skarpetka	sporo, sporzej	stosować,—suję
skarżyć	społeczeństwo	stosunek
skąd	społem	stożkowy
skądinad	sport	stóg, stogu
skłócić	sporządzić	stragan
skłuć, skłuję	spoznać,—egac	strajk
skórzany	spoznać,—egac	straż
skówka	spotwarzyć	strofować,—uję
skrócić	spółczesny	stroić, stroi
skrupuły	spółgłoska	stronica,—iczka
skruszyć	spółka	stronnik,—iczka
skrzeczeć	sprężyna	stróż
skrzek	sprośny	strucla
skrzepły	spróchniały	struna
skrzętny	spryt	strych (góra)
skrzyć się	sprząc, sprzęgać	strzał
skrzydło	sprzączka	strzec, strzeż
skrzynia	sprzątać	strzecha
skrzypce	sprzecza	strzelać
skrzypiec	sprzedaż	strzelba
skwarzyć		strzemię

strzęp,—ek
 strzyć, strzygę
 strzyżenie
 student
 studjum
 studjować
 stukać
 stuletni
 stworzenie
 stwórca
 Styks
 Styrja,—rji
 sukcesja,—sji
 suma
 sumienie
 surogat
 sus
 sutanna
 suwać
 Suza
 swarzyć się
 swawola
 swędzić
 sworzeń
 Sycylja,—lji
 syczeć
 Syjon
 syjonizm
 sylaba
 sylogizm
 synostwo
 synowski
 Syryja, Syrji
 szalbierz
 szafwja,—wji
 szarzać,—am
 szarzyć,—eje
 szczaw
 szczebiot
 szczegół
 szczenie
 szczepić (drzewo)
 szczerze
 szczerzyć
 szciodrze
 szczupły
 szczypać
 szekspirowski

szerzyć
 szesnaście
 sześcian
 sześćdziesiąt
 szewstwo
 szkalować
 szkaplerz
 szkarłat
 szkielet
 szklany
 szkło
 szkodnik
 szkolny
 szkopek
 szkopuł
 szlaban
 szlachcie
 szlachtować
 szlafmyca
 szlafrok
 szlak
 szlam
 szlarka
 szlacz
 szleja, szlei
 Szlezwig
 szlichtada
 szlifa
 szlifierz
 szlochać
 szluza
 szłapać
 szmaragd
 szmele
 szmermel
 szmuklerz
 sznur
 szosa
 szowinizm
 szósty
 szpadel
 szpagat
 szparag
 szpic
 szpicruta
 szpiczasty
 szpieg
 szpik

szpikować
 szpilka
 szpinak
 szpital
 szpryca
 szprych
 szprync
 szpulka
 szragi
 szrama
 szron
 sztachety
 sztafeta
 sztambuch
 sztandar
 sztolnia
 sztos
 sztrych
 sztuciec,—éca
 sztuka
 sztukaterja,—rji
 szturm
 sztych
 sztyft
 sztygar
 sztylpa
 sztywny
 szubrawiec
 szustać
 szuwaks
 szwedzki
 szwendać się
 szwindel
 szych
 szyja, szyi
 szykret
 szyllerowski
 szynkarz

ściana
 ściągać
 ściek
 ściele, słać
 ściemnieć
 ścierka
 ścieżka
 ścięgno
 ściagać

ścinać
 ścisk
 ślad
 ślamazarny
 Śląsk, śląski
 śledczy
 śledztwo
 śledź
 ślepy
 ślę, ślesz...
 śliwka
 ślizgać się
 ślizki (i; śliski)
 śliż (rybka)
 ślub
 ślusarz
 śmierć
 śmiga
 śmigać
 śmigus
 śniadanie
 śniady
 śnić
 śnieć,—ci (na
 zbożu)
 śniedź,—dzi (na
 metalach)
 śnieg
 śnieżycą
 śpichlerz
 śpichrz
 śpieszyć
 śpiew,—ać
 śpieć, śpisać
 śpioch
 spiż
 spiżarnia
 średni
 środa
 śruba
 śrut
 śsie (ssać)
 świadectwo
 świat
 światobliwy
 świder
 świeca
 świegotać

świerk
 świerszcz
 świeższy, świeży
 świętokradca
 świętokradzki
 świętokradztwo
 świst
 świt

 tabela
 taburet
 Tacyt
 tać, taję
 taksa
 talerz
 Tamiza
 taras
 Tarkwinjusz
 taryfa
 tarzać się
 tchórz
 tekst
 telegram
 temblak
 temperament
 temperatura
 Termopile
 teroryzm
 terpentyna
 terakota
 terytorjum
 tęższy
 tęsknić
 tętent
 tętno,—nić
 tkwić
 tłumaczyć
 tłumić
 tłumok
 tombak
 tonzura
 toporzysko
 towarzystwo
 towarzyszyć
 tradycja,—cji
 tragiedja,—dji
 traktjernia,—ni
 tramwaj

transparent
 trenzla
 trotuar
 trójka
 trwożliwy
 Tryjest
 tryjolek
 trylogja,—gji
 tryumf
 tryumwirat
 trzask
 trząść, trzęść
 trzcina
 trzeba
 trzebić
 trzec (trę)
 trzeci, trzej
 trzepać
 trzepotać
 trześnia
 trzeszczeć
 trzewo
 trzewik
 trzeźwy
 trzęsienie
 trzmiel
 trznadel
 trzoda
 trzon
 trzonek
 trzos
 trzpiot
 trzy, trzej
 trzymać
 trzysta
 tualeta
 Tubinga
 Tucydides
 tureccyzna
 twarz
 twarzowy
 tworzyć
 twój
 twórca
 tjara
 Tycjan
 tyfliski
 tygiel

Tylża
tymczasem
tysiąc, 5 tysięcy
tysiączny
tytoń
tytuł

ubożec
ubóstwo
uczennica
uczestnik
uderzenie
uderzyć
ugrząźć
uiszczać
uiścić
ujężdżać
ujrzyć
ukorzyć się
Ukraina
ukrócić
ulec, ulegać
ulżyć
Umbrja,—rji
umorzyć
uniwersytet
unja, unji
upadszy
upatrzeć
upokorzenie
uprzątać
uprząż,—ęży
uprzeć się
uprzedzać
uprzejmość
urażliwy
urząd, urzędu
urządzić
urzędnik
urznąć
uskarżać się
uspołecznienie
ustawodawstwo
ustrzec,—egłem
ustrzyć,—ygłem
uszczańć
uśmierzyć
atrzyć

użąć, użnę
używać
użytek
użdźnica

wachmistrz
wahać się
wahadło
wakacje,—cji
wanna
warjat
warmijski
Warmja,—mji
warząchew
warzyć
warzywo
Waszyngton
wataha
wawrzyn
Wawrzyniec
waza, wazka
ważyć
wądół
wązki (i wąski)
wąż, węża
wcale
wdwójnasób
wdrażać
wdrożyć
wegietacja,—cji
Weje
wejrzeć
Wenecja,—cji
werenda
Wergiljusz
Wespazjan
wespół
wesprzeć
westchnąć
wewnątrz
wewnętrzny
Wezuwjusz
wędka
wędrowka
wędrować,—ruję
węgorz
węgrzyn
wiązka

wichrzyć
wizdimisję
wieczerza
wielbłąd
wieprz
wierzba
wierzeh
wierzeje,—rzei
wierzgać
wierzyć
wieszczbiarz
wieść (wiadomo-
mość)
wieść, wiodę
wietrzyć, wietrz-
ny
wietrzeć (starzec
się)
wiewiórka
wież, wiozę
wieża
więcierz
wijatyk
willa
winieta
wiotchy
wiór
witryol
wjadukt
wkrótce
wleźć, wlezę
władca
włosienica
włóczyć
włoka
wnętrze
Wniebowstapie-
nie
wobec
województwo
wokoło
wokół
Wolskowie
wolterjanizm
wójt
wówczas
wpoprzek
wprost

wprząc, wprzęgać
wprzód
wraz
wrażliwy
wreszcie
wręcz
wróbel
wrócić
wróżka
wróżyć
wrzask
wrzawa
wrzątek
wrzeć
wrzeczadź
wrzeciono
wrzesień
wrzeszczęć
wrzekomo
wrzód,—odu
wrzós
wschód
wskórać
wskroś
wskrzeszać
wskutek
wspak
wspomóc
wspólnik
wspólny
współrzędny
wstrząsnąć
wstrzemięźliwy
wszczać
wszerz
wszędzie
wśród
wtedy
wtóry
wtym
wuj, wujostwo
wwozić
wybrzeże
wychodca
wychodztwo
wychrzta
wydarzyć się
wyjrzeć

wykonywam
wylać, wylęgać
wymiotować
wymowny
wymóc
wynalazca
wynurzać
wypłókać
wypruć,—pruję
wyprząc
wyprzedaż
wyrzadzić
wyrzekszy
wyrzeźbić
wyrznać,—rznę
wyrzut
wystrzał
wyszczerzać
wytrzeszczać
wywietrzyć
wywrzeć
wyżąć,—żymać
wyżąć, wyżynać
wyżej, wyższy
wyżeł
wzajem
wzamian
wzburzyć
wzdłuż
wzgórze
wziąć
wzmóc
wrzorzysty
wzwyż

zabójca
zaburzenie
zachód
zaciężny
zagnieżdżać się
zagoić
zagorzały
zagorzeć
zagórze
zagryźć
zaiste
zajrzeć
zakapturzenie

zakupować,—uję
zalec, zalegać
zali, azali=czy
zameścić
zamiast
zamierzchły
zanadrze
zanadto
zaniemóc
zaniemógszy
zanucić
zanurzyć
zaperzyć się
zapewne
za pomocą
zaporoski
Zaporoże
zaprawdę
zaprzaniec
zaprząć,—przęgę
zaprzeć się
zaprzysiąc
zaprzysiągszy
zaradczy
zaraz
zaraźliwy
zarówno
zarzec się
zarzut
zarzynać
zasadzka
zasiąć, zasięgać
zastrzał
zastrzec
zastrzegszy
zasuwka
zatem
zawarszy
zawieść (zawiodę)
zawieźć (zawiozę)
zawistny
zawrzeć
zawziąć się
zazdrosny
zażec (zapalić)
zażegnać
zblizka (zbliska)
zboże

zbójca
 zbrodniarz
 zbrzydnać
 zdaleka
 zdarzyć się
 zdawna
 zdolność
 zdolny
 dziwić
 zewnątrz
 zgorzeć
 zgrzebło
 zgrzebny
 zgrzeszyć
 zgrzybieć
 zgrzyt
 zhańbić
 zhardzieć
 ziarnko
 zjadczy
 zjazd
 zjednać
 zlorzeczyć
 zmiana
 zmienić
 zmierzać
 zmierzch
 znalazca
 znalazczy
 znaleźć
 znawstwo
 zodjak
 Zofja, Zofji
 zohydzać

zorza
 zrządzić
 zrzedzić
 zrzucać
 rzynać, zerznąć
 zwierzyzna
 zwierzę
 zwietrzały
 zwieźle
 zwózka
 zwrot
 zwycięstwo
 zwycięzca
 Zyrjanie
 zza
 zzuć
 zżąć, zżynać
 zżymać się

żagiel
 żałoba
 żałosny
 żandarm
 żar, żarzewie
 żarzyć
 żąć, żnę (zboże)
 żądać
 żbik
 żeglarz
 żebrzyca
 żegnać
 żelastwo
 żenić
 żerdź

żłób
 żmija, żmii
 Żmudź, żmudzki
 żniwo
 żniwiarz
 żołądek
 żołądz, żołędzia
 żołnierz
 żona
 żółć, żółty
 żółw
 żóraw
 żreć, żarł
 żubr, żubrzyca
 żuć
 żuk
 żurzyć się
 żużel
 żwir
 życie
 żydowski
 żytni, żyto
 żywica
 żywot
 żyzny
 żdźbło
 żdziebełko
 źle
 źrebię
 żrenica
 źródłany
 źródło

Biblioteka Śląska w Katowicach

Id: 0030000510413

II 279127

CZCIONKAMI Drukarni
Ludowej we Lwowie